

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับประกอบการดำเนินการวิจัยหลายรายการประกอบด้วย

1.แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอน

- 1.1 ความหมายของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอน
- 1.2 ความสำคัญของการพัฒนาครูผู้สอน
- 1.3 ความมุ่งหมายของการพัฒนาครูผู้สอน
- 1.4 ความต้องการพัฒนาครูผู้สอน
- 1.5 หลักการพัฒนาครูผู้สอน

2.แนวคิดและหลักการสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

- 2.1ความหมายและความสำคัญ
- 2.2พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2.3 แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย

พ.ศ. 2552-2556

3.เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา

- 3.1แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา
- 3.2ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อการศึกษา
- 3.3การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษา
- 3.4การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 3.5คอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอน

4. นโยบายแท็บเล็ตเพื่อการศึกษาของรัฐบาล

- 4.1นโยบายแท็บเล็ตเพื่อการศึกษา
- 4.2 แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา

5.การฝึกอบรม

- 5.1 ความหมายของการฝึกอบรม
- 5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 5.3 ความสำคัญของการฝึกอบรม

- 5.4 ประเภทของการฝึกอบรม
- 5.5 รูปแบบการฝึกอบรม
- 5.6 เทคนิคการฝึกอบรม
- 5.7 กระบวนการฝึกอบรม
- 5.8 การประเมินผลการฝึกอบรม
6. เทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
  - 6.1 ความหมายของเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
  - 6.2 ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
  - 6.3 รูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
  - 6.4 ข้อดีของเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
7. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 7.1 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 7.2 กลไกพื้นฐานในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 7.3 กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 7.4 ลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 7.5 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
  - 7.6 ประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
8. การนิเทศการศึกษา
  - 8.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
  - 8.2 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
  - 8.3 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
  - 8.4 เทคนิคการนิเทศการศึกษา
9. การวิจัยและพัฒนา
  - 9.1 ความหมายการวิจัยและพัฒนา
  - 9.2 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา
  - 9.3 วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอน

1. ความหมายของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอน

การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้ทันกับภาวะการเปลี่ยนแปลงในโลกในด้านการศึกษา ฉะนั้นบุคลากรทุกคนทุกตำแหน่งในโรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความคิด ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ค่านิยม ความร่วมมือ การมุ่งพัฒนา ความรับผิดชอบ จึงจะทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การพัฒนาบุคลากรจึงมีความหมายที่นักวิชาการได้ให้ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สมคิด บางโม (2544 : 104-105) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากรว่า หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง สามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็น ไปในทางที่ดีให้มีกำลังใจ รักงาน และให้มีความคิดที่จะหาทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

พนัส หันนาคินทร์ (2545 : 110-111) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากรว่ามีคำที่ใช้อยู่สองคำในกระบวนการพัฒนา คือ การฝึกฝน (Traning) และการให้การศึกษา (Education) ความหมายแรกนั้นมีความหมายในเชิงเพิ่มความถนัด ทักษะ และความสามารถเฉพาะอย่างในการทำงาน ส่วนคำว่าให้ศึกษานั้นหมายถึงความพยายามที่จะเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ หรือเจตคติของผู้ปฏิบัติงานเพื่อสามารถปรับให้เข้ากับสภาพงานได้ดีขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 5) นำเสนอในเอกสารการพัฒนาครูประจำการว่า แนวทางการพัฒนาครู เป็นแนวทางการพัฒนาครูที่เชื่อมโยงจากกระบวนการพัฒนาครูตามปกติกับกระบวนการพัฒนาครูตามแนวทางการพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน

ยนต์ ชุ่มจิต (2550 : 1) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูผู้สอนว่า หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะสร้างเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย

จรัสรัตน์ สุวรรณ (2553 : 8) การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนคุณภาพให้กับหน่วยงานโดยการศึกษาปฏิบัติ การให้การศึกษา จนมีความรู้ความชำนาญสามารถปฏิบัติงานได้ตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมให้กับบุคลากรเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานได้ก้าวทันกับโลกในปัจจุบัน

จากแนวคิดของนักวิชาการ สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยวิธีการต่าง ๆ

2. ความสำคัญของการพัฒนาครูผู้สอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติ ให้ความสำคัญต่อครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาโดยกำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกของประเทศไทยที่ปฏิรูปการศึกษา ทั้งระบบ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเน้นความสำคัญของความรู้คุณธรรม กระบวนการ เรียนรู้และบูรณาการตามเหมาะสม การจัดการศึกษายุคใหม่ จึงต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากครูมีคุณภาพและศักยภาพสูง จะทำให้การจัด กระบวนการเรียนรู้เป็น ไปอย่างมีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้บังเกิดผล ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาครู อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

คณีย์ เทียนพุด (2540 : 161) กล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. ช่วยทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีสมรรถภาพและมีการติดต่อประสานงาน ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคลากรจะช่วยเร่งเร้าความสนใจในการปฏิบัติงานและสำนึกตนว่ากำลัง กระทำอะไรอยู่ ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในหน่วยงาน
2. ช่วยให้ประหยัดทั้งงาน เงิน วัสดุและอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน พร้อมทั้งเวลา และหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน ได้เป็นอย่างดี
3. ช่วยลดช่วงเวลากการเตรียมตัวของบุคลากร เพื่อเข้าไปดำรงตำแหน่งที่ว่าง ตามสายงานของบุคคลและตำแหน่งนั้น ๆ
4. ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของหัวหน้าหน่วยงาน
5. ช่วยกระตุ้นเตือนในโอกาสความก้าวหน้าของตนเอง ที่จะเลื่อนไปยังตำแหน่ง ที่สูงยิ่งขึ้น
6. ช่วยในการรับรู้เทคโนโลยีการปฏิบัติงาน ที่จะช่วยให้งานดำเนิน ไปโดยรวดเร็ว
7. ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ ได้เป็นอย่างดี
8. ช่วยสร้างความสัมพันธ์โดยกำหนดบทบาทให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละบุคคล ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอย่างทั่วถึง

สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ (2548 : 7) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มีเจตนารมณ์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (มาตรา 8) และอำนาจหน้าที่ของคุรุสภา (มาตรา 9) ต้องการให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา มีมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพพร้อมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำหนด ให้คุรุสภา มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มาตรา 9 (1) สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มาตรา 9 (5) รวมทั้งกำหนดระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพและจัดให้มีการประเมินระดับคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และความชำนาญการตามระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ มาตรา 49

3. ความมุ่งหมายของการพัฒนาครูผู้สอน

ความมุ่งหมายของการพัฒนาครูผู้สอนเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจในการเป็นครูที่ดีรวมทั้งตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักทำงานร่วมกัน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีตลอดจนมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ครูสามารถสร้างผลงานได้ตามที่สถาบันมุ่งหวังหรือตามที่สังคมต้องการ

สมคิด บางโม (2544 : 13-15) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎีแนวคิดในเรื่องที่พัฒนา เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือเมื่อรู้ในหลักการ ทฤษฎีแล้ว สามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้
3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือความชำนาญ หรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่นการใช้เครื่องมือต่างๆ เป็นต้น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) คือความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การพัฒนามุ่งให้เกิดหรือเพิ่มพูนความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องานความกระตือรือร้น เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 47) ความมุ่งหมายของการพัฒนาครูเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จำแนกออกเป็น 4 ประการ คือ

1. เพื่อให้เกิดความตระหนักในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
2. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง